

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Limburg

Pastorietuin en aanleg rond de donjon van Brustem

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed | Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Limburg
Pastorietuin en aanleg rond de donjon van Brustem

Titel: Pastorietuin en aanleg rond de donjon van Brustem

Provincie: Limburg

Gemeente: Sint-Truiden

Deelgemeente: Brustem

Bron: Schepping: 2016-08-31
Bijwerken: 2017-05-30
URI: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/303463>

Coördinaten: Breedte: 5.21840230438
Lengte: 50.8017292925

Primaire tekst

Historisch en archeologisch belangrijke site met ruïne van de burcht, kerk en pastorie, waarvoor een herwaarderingsoperatie met nieuwe aanleg is gepland.

Beboomde en omgrachte castrale motte met op een hoogte de torenruïne uit 1171, als opperhof met donjon, voorafgegaan door het eveneens aanvankelijk omgracht neerhof met kerk en omringend kerkhof. De burchtgracht is ten westen bewaard en heeft een jonge beplanting van een rij *Prunus serulata* 'Kanzan' en *Malus floribunda* 'Lisette' bij een taxushaag. Haar tracé is herkenbaar ten oosten van de kerk met kerkhof en de pastorie, aan de voet van de burchtheuvel. De site neemt de oostelijke flank van de vallei van de Melsterbeek in en ligt ten noorden van de Romeinsesteenweg, in een bronrijk gebied.

Pastorietuin waarvan de site en het gebruik voor de 17de eeuw gedocumenteerd zijn dankzij de tekening in het kaartboek van de abdij van Averbode. De pastorie en haar bijgebouwen (nr. 1 op de tekening aangeduid als 'huysinge ende mesthoff') liggen halfweg de heuvel van de kerk en ten westen van de ruinetoren. Daar sluit een grote 'boomgaert' (nr.2) op aan. Onderaan de heuvel geeft een architecturaal uitgewerkt poortje toegang tot de omtuinde, omhaagde en omgrachte 'moeshof' (nr. 3) van zes bedden, naast de eveneens omhaagde en omgrachte 'sophoff' (nr. 4) (drukfout voor hophof?) en 'den dries achter de thiende schuer' (nr. 5). Het Primitief kadasterplan geeft dezelfde configuratie met pastorie en bijgebouwen (perceel 301 en 302), smalle tuin bij de gebouwen (perceel 300), boomgaard (perceel 299), en onderaan een omgrachte moestuin (perceel 295 en perceel 296) die toegankelijk is via een gebouwtje (perceel 297) dat over de gracht is gelegen. Waar voorheen de dries en tiendenschuur lag is nu een vijver (perceel 298) allicht de karpervijver van de Norbertijnerpastoor. Ook vandaag is deze situatie afleesbaar gebleven. De hoogstamboomgaard is langs de zuidzijde toegankelijk via een hek van smeed- en gietijzer, waarvan de bovenste spijlen in een lanspunt uitlopen.

Auteur: De Maegd, Christiane

Auteur: van den Bossche, Herman

Datum: 2017

Titel Text: pastorietuin met boomgaard en ruïnesite

Grafische documenten

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Limburg
Pastorietuin en aanleg rond de donjon van Brustem

Luchtfoto van Brustem met de ruïne, de kerk met kerkhof en de pastorie (Gemeente Sint-Truiden, 01-01-2003, ©Vlaamse Gemeenschap)

Brustem_Dorp_Hoogstamboomgaard (Kinnaer, Anse, 13-04-2017, ©Vlaamse Gemeenschap)

Hek van de hoogstamboomgaard in Brustem-Dorp. (Kinnaer, Anse, 13-04-2017, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Kadasterarchief Limburg, Primitief Plan, (1825) door J.A. Lecluijse.

Algemeen Rijksarchief Brussel, Kerkelijk archief van Brabant, nr. 5009.

S.N. 1991: *Brustem, grensburcht. Ordningen, Kommanderijdorp. (Wandelingen in Sint-Truiden)*, Sint-Truiden, 10-12.

DOPERE F. 1991: *De donjon in Vlaanderen. Architectuur en wooncultuur*, Brussel, Leuven, 138-139.

VAN ERMEN E. 1997: *Het kaartboek van Averbode 1650-1680, (Cartografische en iconografische bronnen voor de geschiedenis van het landschap in België)*, Brussel, 132.

Relaties

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/3396>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120973>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/23074>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/23073>

Beknopte karakterisering

Typologie: donjons, hekken, hoogstamboomgaarden, motteheuvels, pastorietuinen, walgrachten